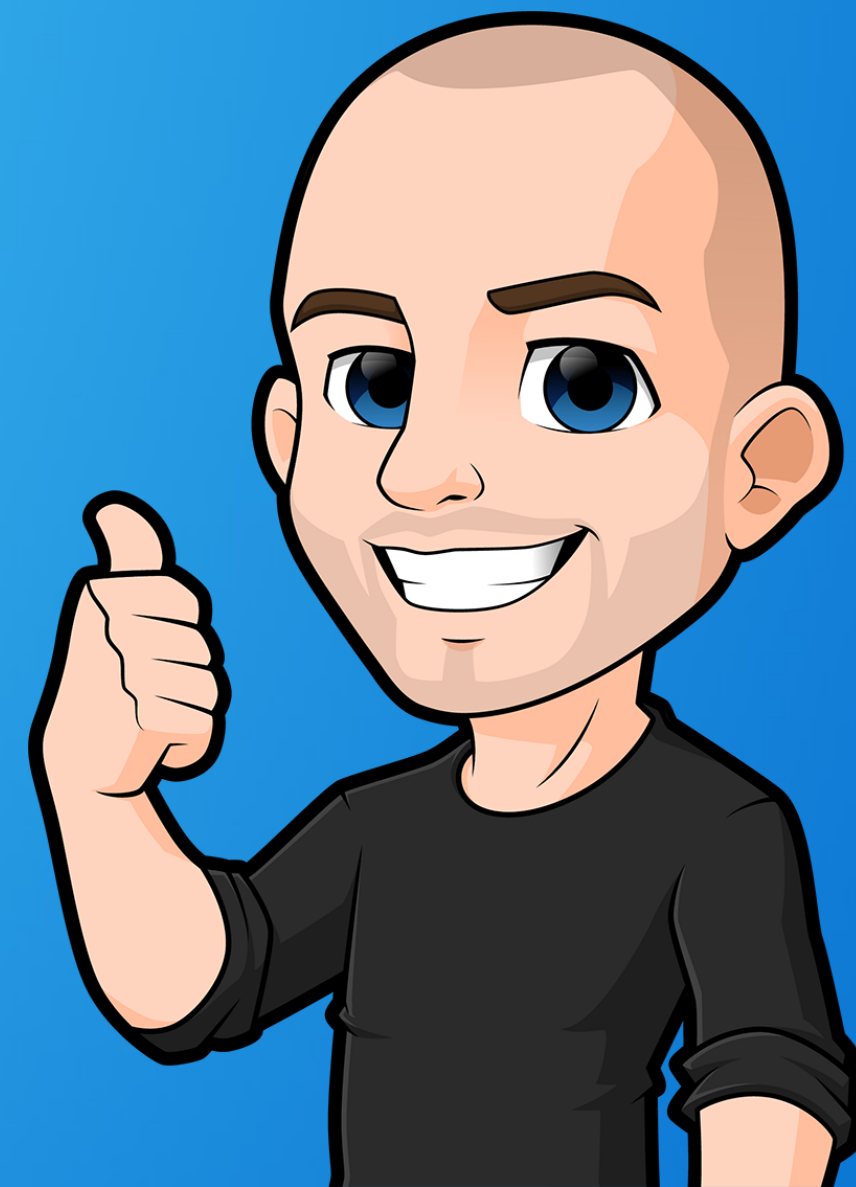

LEERDOELEN PARAGRAAF 1.1

1. Je kunt het verschil uitleggen tussen primaire en secundaire behoeften
2. Je kunt uitleggen wat het bij economie betekent als iets schaars is
3. Je kunt uitleggen wat welvaart is en op welke manier je welvaart kan toenemen
4. Je kunt met een percentage een getal berekenen

BEHOEFTE

... zijn de dingen die je wilt (of soms moet) hebben

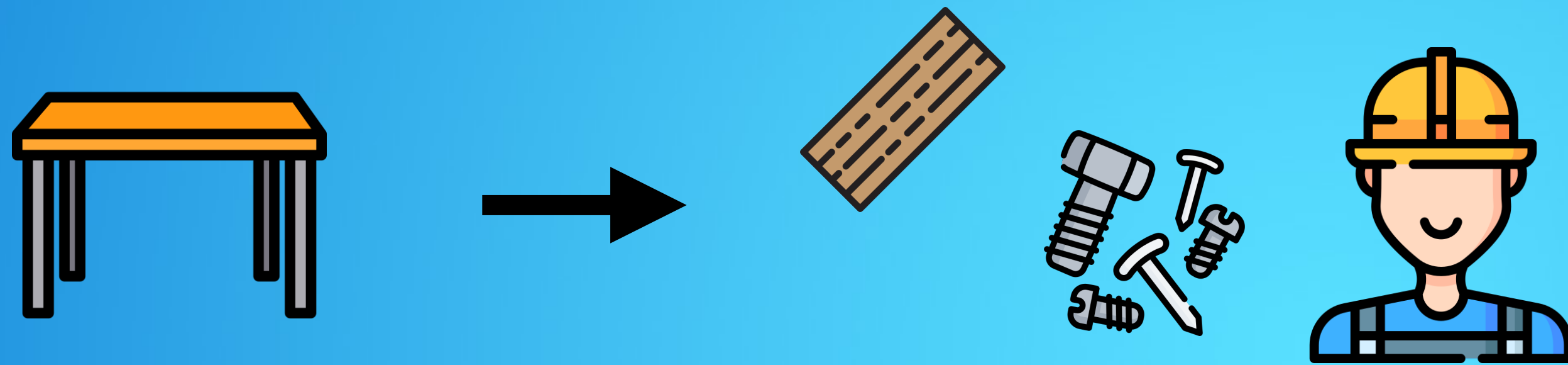

Je zult altijd meer behoeften hebben dan middelen om hierin te voorzien.
Daarom moet je prioriteiten stellen.

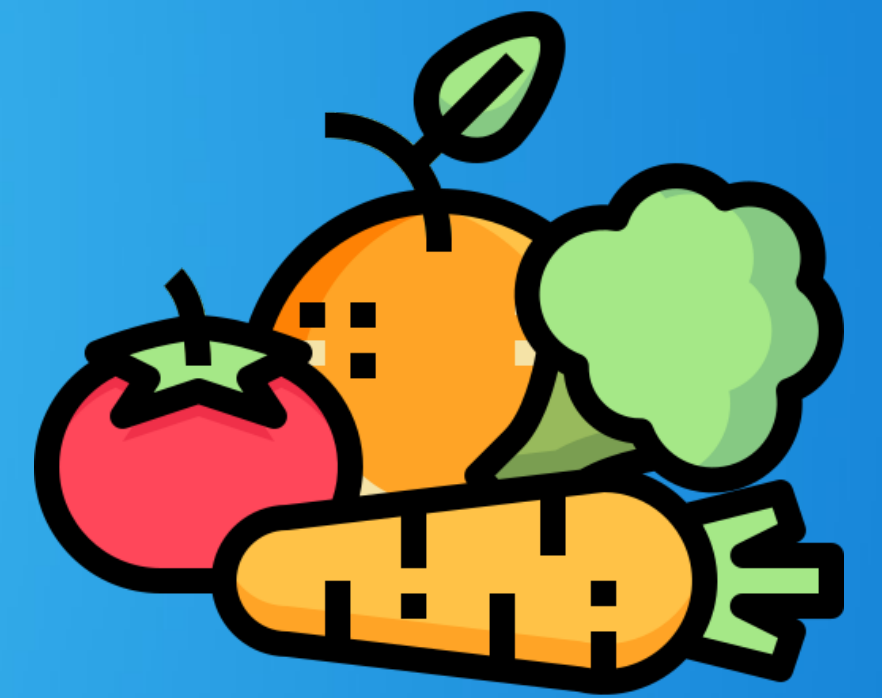

SCHAAARSTE

... betekent dat er productiemiddelen zijn **opgeofferd** om iets te maken. Hierdoor zou dat product dus ook op kunnen raken.

Hoe **schaarser** iets is, hoe duurder het meestal ook is.

Gelukkig kun je ook geld besparen door bijvoorbeeld zelf groente te gaan verbouwen in je tuin. Dit noemen we **zelfvoorziening**.

Daarnaast zijn er ook **vrije goederen**. Denk aan zonlicht, regenwater of een mooi bos om doorheen te wandelen. Dat kun je gebruiken zonder ervoor te betalen.

WELVAART

... is de mate waarin je in jouw behoeften kunt voorzien.

Om de welvaart tussen twee landen te vergelijken, kijken we naar het **nationaal inkomen per hoofd van de bevolking** (per inwoner dus).

Dat is absoluut geen perfecte manier om welvaart te vergelijken, want je kijkt bijvoorbeeld niet naar:

- Prijzen in een land
- Informele productie
- Veiligheid en gezondheid
- Hoe gelukkig mensen zijn (**welzijn**)

REKENEN MET PROCENTEN

1. Een getal berekenen met een percentage

Voorbeeld: Bereken 7 % van € 350

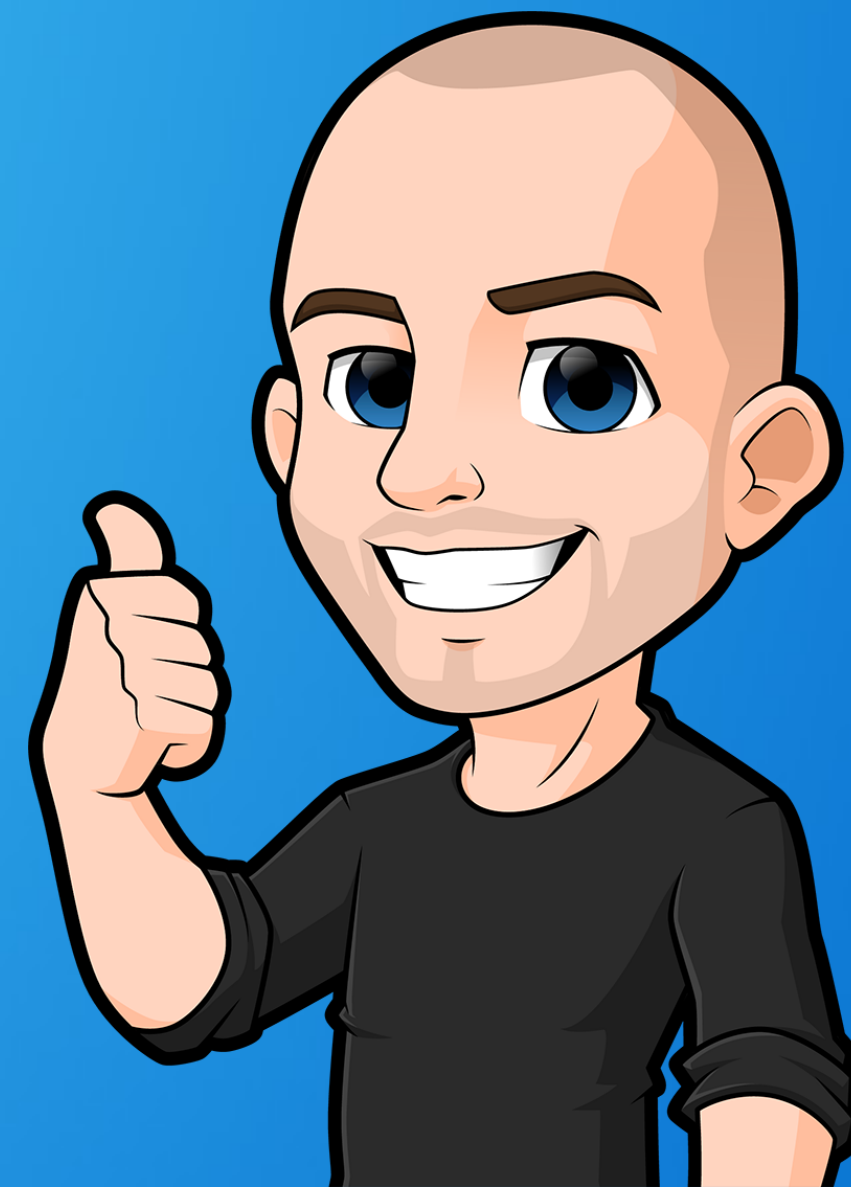
Antwoord: € 350

$$100 \times 7 = € 24,50$$

LEERDOELEN PARAGRAAF 1.2

1. Je kunt uitleggen hoe bedrijven proberen je meer te laten kopen (marketing)
2. Je kunt verschillende soorten reclame onderscheiden
3. Je kunt uitleggen dat bedrijven zich op bepaalde groepen klanten richten
4. Je kunt verschillende soorten merken onderscheiden
5. Je kunt een percentage berekenen

MARKETING

... is alles dat een bedrijf onderneemt om meer te verkopen.

Eerst kiezen ze een **doelgroep**; op wat voor type mensen richten ze zich eigenlijk?

Daarna vullen ze de **marketinginstrumenten** in. Dit noemen we ook wel de 6 p's;

- **Productbeleid** (wát ga je verkopen?)
- **Prijsbeleid** (hoe duur ga je het maken?)
- **Plaatsbeleid** (wáár ga je verkopen?)
- **Promotiebeleid** (hoe ga je reclame maken?)
- **Presentatiebeleid** (Hoe ziet je winkel eruit?)
- **Personeelsbeleid** (wat voor type mensen heb je nodig?)

PRIMARK®

BALENCIAGA

1.2 HOE WORD JIJ BEÏNVLOED?

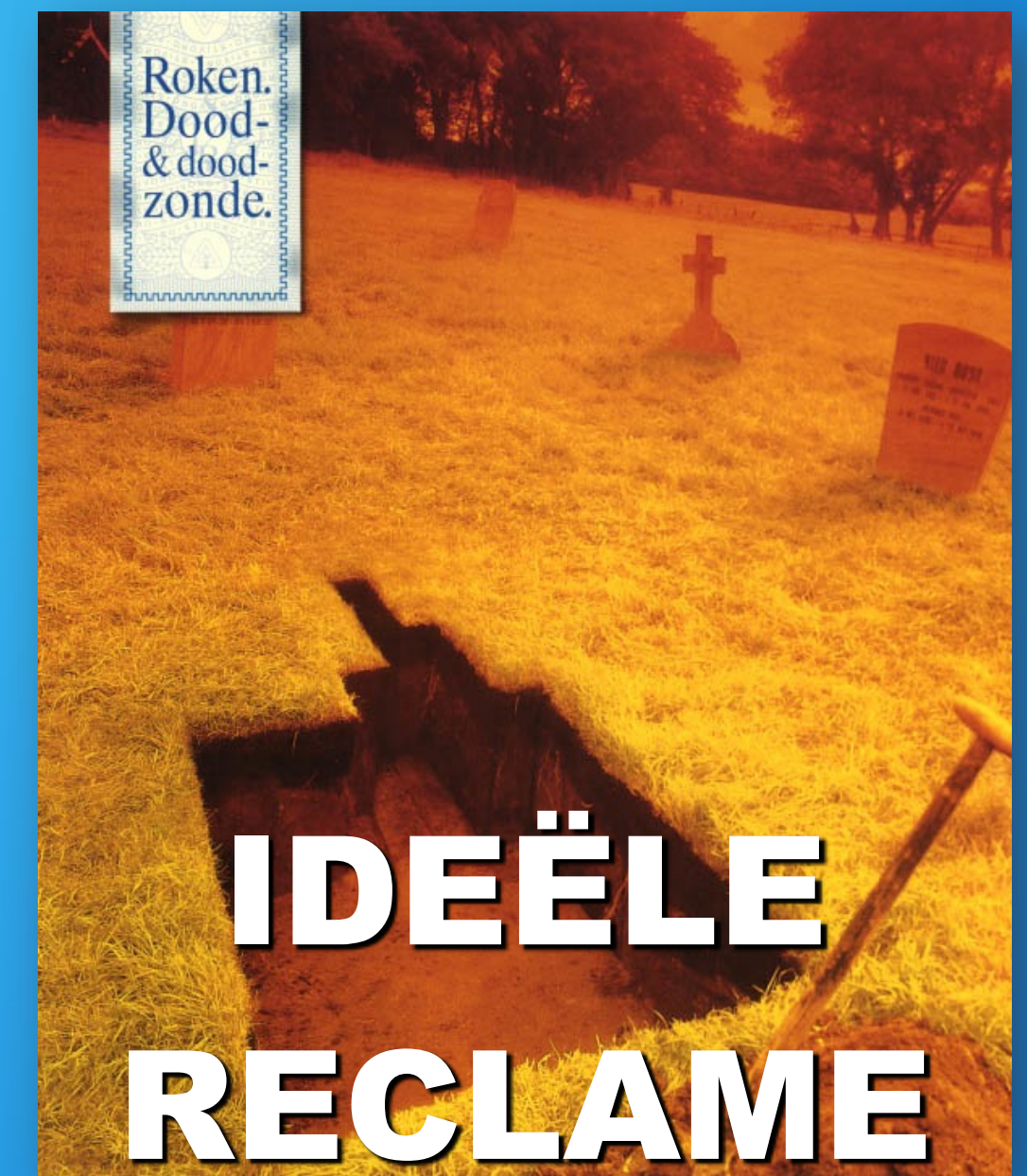
Er zijn verschillende soorten reclame.

Commerciële reclame is erop gericht om meer te verkopen:

1. Merkreclame is bedoeld om de naamsbekendheid van een bedrijf te vergroten.
2. Informatieve reclame geeft jou meer informatie, bijvoorbeeld over de prijs of specificaties van een product.

Ideële reclame heeft als doel om het gedrag van mensen te verbeteren.

Liegen mag natuurlijk niet, dus misleidende reclame is verboden!

1.2 HOE WORD JIJ BEÏNVLOED?

Er zijn verschillende soorten merken. Zo heb je de ‘dure’ a-merken en de ‘goedkopere’ b-merken.

Sommige supermarkten hebben op hun eigen huismerken.

A-MERK

B-MERK

HUISMERK

REKENEN MET PROCENTEN

2. Zelf een percentage berekenen

Voorbeeld: Van de 850 bloemen zijn 90 rood.

Hoeveel procent is rood?

Antwoord: 90

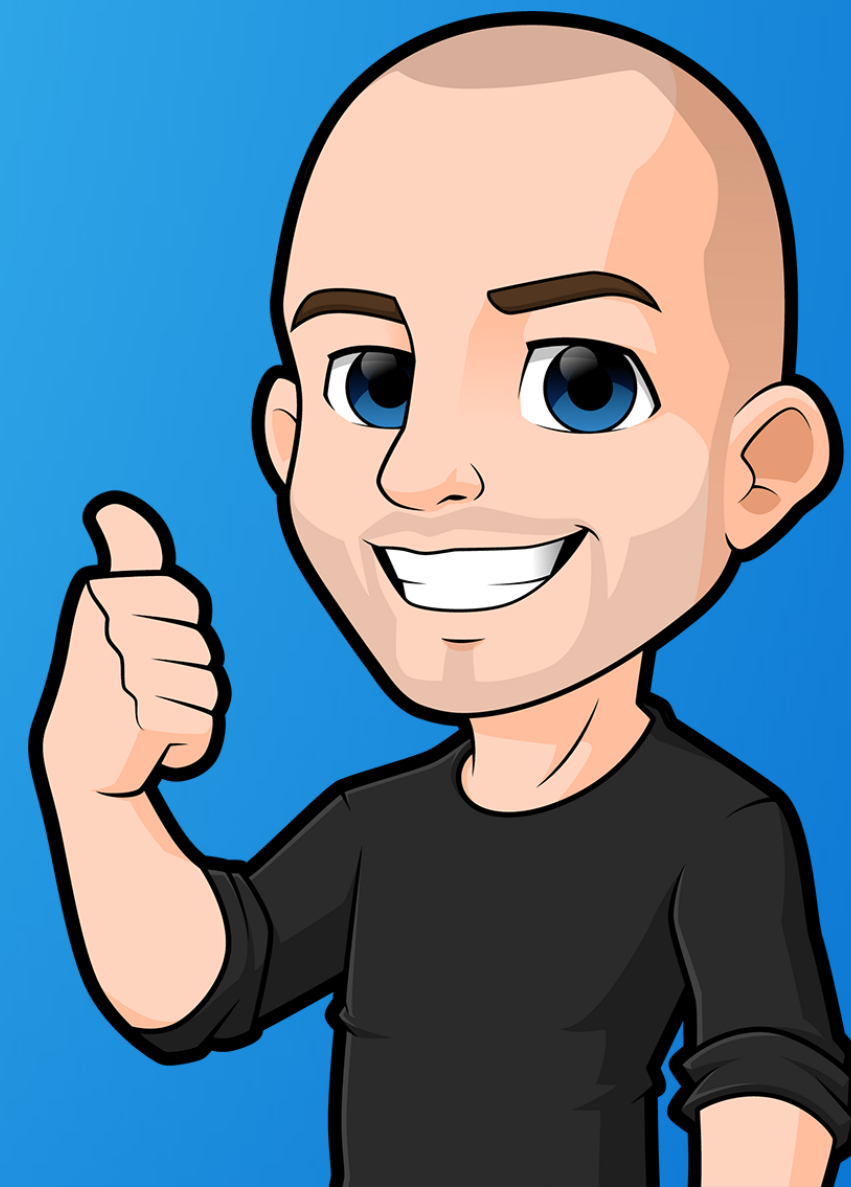
$$850 \times 100 = 10,6 \%$$

$$\frac{\text{DEEL}}{\text{GEHEEL}} \times 100$$

LEERDOELEN PARAGRAAF 1.3

1. Je kunt uit een begroting conclusies trekken
2. Je kunt drie soorten inkomens onderscheiden
3. Je kunt uitgaven in drie groepen indelen
4. Je kunt bedragen omrekenen van maand naar week en omgekeerd
5. Je kunt een reservering berekenen

1.3 INKOMSTEN EN UITGAVEN

Als je je inkomsten en uitgaven op orde wilt houden, moet je budgetteren.
Je kunt dan een begroting maken, dat ziet er zo uit:

BEGROTING OKTOBER

Inkomsten

- **Inkomen uit arbeid**
(bijv. salaris)
- **Inkomen uit bezit**
(bijv. rente)
- **Overdrachtsinkomen**
(bijv. zakgeld, uitkering)

Uitgaven

- **Huishoudelijke uitgaven**
(bijv. eten, uitgaan, kapper)
- **Vaste lasten**
(bijv. huur, abonnementen)
→ Contract!
- **Incidentele uitgaven**
(bijv. vakantie, meubels, nieuwe auto)
→ Dingen waarvoor je moet sparen

1.3 INKOMSTEN EN UITGAVEN

BEGROTING

Inkomsten

Uitgaven

Heb je meer inkomsten dan uitgaven? Dan heb je een **overschot** op je begroting.

Heb je meer uitgaven dan inkomsten? Dan heb je een **tekort** op je begroting.

REKENEN MET WEKEN EN MAANDEN...

Een jaar heeft altijd 52 weken en 12 maanden.

Een maand heeft **NOOIT** precies 4 weken.

Voorbeeld

Je krijgt € 40 zakgeld per maand. Hoeveel is dat per week?

€ 40 x 12 maanden : 52 weken = € 9,23 per week

Je rekent altijd eerst naar een heel jaar, dus:

Van maanden naar weken

Bedrag x 12 maanden : 52 weken

Van weken naar maanden

Bedrag x 52 weken : 12 maanden

1.3 INKOMSTEN EN UITGAVEN

Stel je voor; je hebt mooie bakfiets, maar je wilt graag een heeeeeeeeeeele mooie rode Volkswagen Polo (net als jouw grote voorbeeld).

De Polo kost € 9.500 en jouw fiets kun je nog voor € 500 verkopen.
Hoeveel euro moet je elke maand **reserveren** (sparen) om over drie jaar deze auto te kunnen kopen?

Je hebt nodig: $€ 9.500 - € 500 = € 9.000$

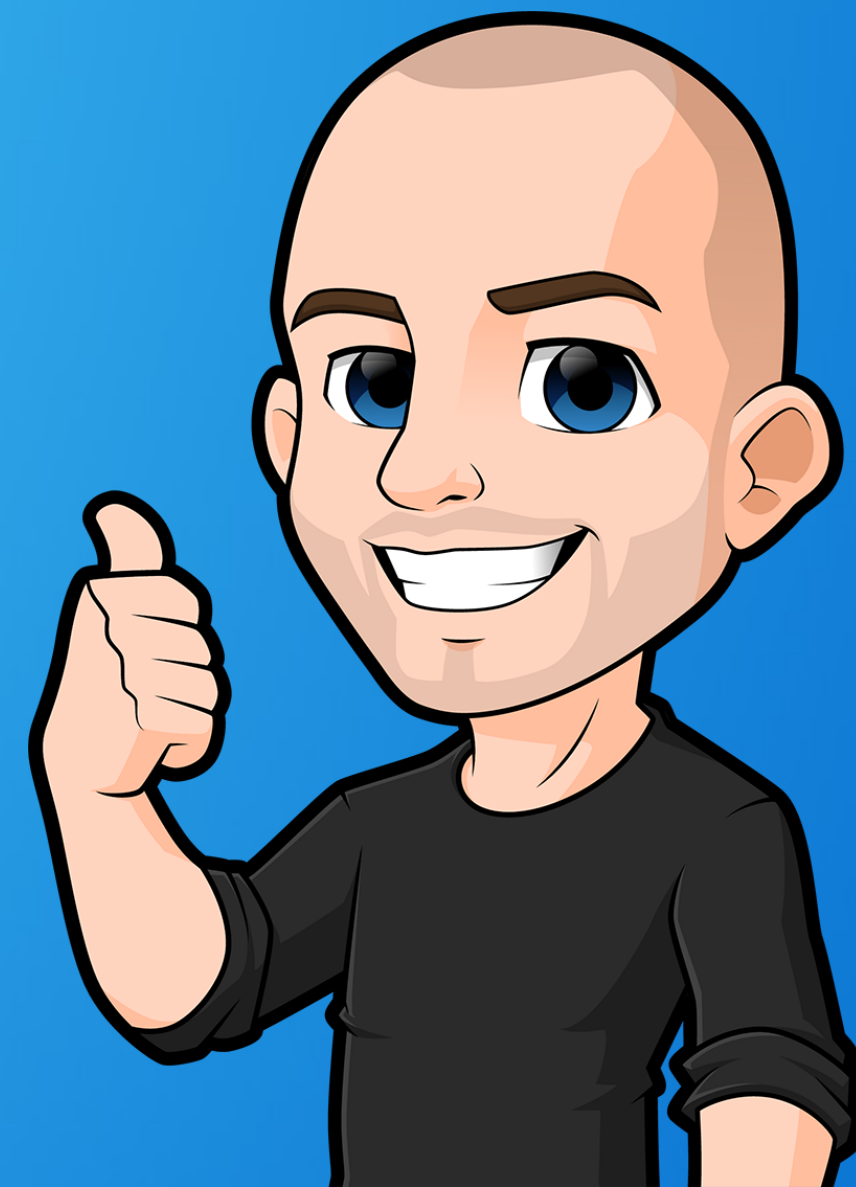
In drie jaar zitten $3 \times 12 = 36$ maanden.

Je moet dus $€ 9.000 : 36 = € 250$ per maand sparen.

LEERDOELEN PARAGRAAF 1.4

1. Je kunt een verandering in procenten berekenen
2. Je kunt uitleggen wat inflatie is
3. Je kunt uitleggen wat de gevolgen van inflatie zijn voor je koopkracht
4. Je kunt met indexcijfers de veranderingen van lonen en prijzen vergelijken
5. Je kunt berekeningen maken met behulp van indexcijfers

REKENEN MET PROCENTEN

3. Stijgingen en dalingen

Voorbeeld: Het aantal leerlingen groeide van 12.480 naar 14.790.

Met hoeveel procent is het aantal leerlingen gestegen?

Antwoord: De stijging = $14.790 - 12.480 = 2.310$

2.310

$12.480 \times 100 = 18,5 \%$

(NIEUW – OUD)

OUD

X 100

INFLATIE

... is een duur woord voor stijging van de prijzen.
Andersom kunnen prijzen ook dalen, dat noem je deflatie.

Hoe ontstaat
inflatie eigenlijk?

- Omdat de lonen stijgen (loon-prijsspiraal)
- Omdat de grondstoffen duurder worden
- Omdat de overheid belastingen heeft verhoogd

KOOPKRACHT

Wanneer je 3% loonsverhoging krijgt, zeggen we dat jouw **nominale inkomen** met 3% is gestegen.

Als de prijzen in datzelfde jaar met 2% zijn gestegen, ben je er dus eigenlijk maar ($3\% - 2\% =$) 1% écht op vooruit gegaan.

We zeggen dan dat jouw **reële inkomen** (jouw **koopkracht**) met 1% is gestegen.

... staat voor **Centraal Bureau voor de Statistiek**. Dit is een overheidsinstelling die o.a. bijhoudt met hoeveel procent de prijzen elk jaar stijgen. Ze schrijven dit op als **indexcijfers**, dat werkt als volgt:

Prijspeil Doritos

Jaar	Prijs	Indexcijfer
------	-------	-------------

2020	€ 1,90	95
------	--------	----

2021	€ 2,00	100
------	--------	-----

2022	€ 2,10	105
------	--------	-----

2023	€ 2,15	108
------	--------	-----

← Basisjaar

$$\frac{\text{€ } 2,10}{\text{€ } 2,00 \times 100}$$

$$\frac{\text{€ } 2,15}{\text{€ } 2,00 \times 100}$$

INDEXCIJFERS

Je kunt andersom natuurlijk ook indexcijfers gebruiken om te berekenen hoeveel iets veranderd is.

Verandering in lonen

Jaar	Indexcijfer
------	-------------

2018	100
------	-----

2019	102
------	-----

2020	105
------	-----

Stel je voor dat je in 2018 € 3.200 per jaar verdiende, hoeveel verdiende je dan in 2020?

$$€ 3.200 : 100 \times 105 = € 3.360$$

